

De lange nasleep van de CumEx-fraude

[Achtergrond](#) - 2 november 2025 - Auteur: Wiebke Pittlik

Eind oktober is in Frankfurt een proces begonnen tegen twee beheerders van een beleggingsfonds. Ze moeten zich verantwoorden voor belastingfraude op grote schaal in de zogenoemde Cum-Ex-affaire. De twee zouden de Duitse fiscus in 2008 en 2009 voor 45 miljoen euro hebben opgelicht door nooit betaalde belasting terug te vorderen. Het is de zoveelste rechtszaak in het financiële schandaal dat in 2018 aan het licht kwam en nog steeds dooreettert.

Terwijl de fondsmanagers S. en H. voor de rechter staan, loopt er op de Nederlandse televisie een Duits-Deense dramaserie over de Cum-ex-megafraude: 'Other people's money'. Daarin staan de twee bedenkers van de lucratieve fraudeconstructie centraal en de belastingambtenaren en justitiemedewerkers die hen voor de rechter sleepten.

Wat is cum-ex?

De naam cum-ex verwijst naar aandelen met (cum) winstuitkering en zonder (ex) winstuitkering. Door aandelen rondom het moment van dividenduitkering heen en weer te schuiven tussen verschillende eigenaren, kon de belastingdienst niet achterhalen wie dividendbelasting heeft afgedragen. De belasting werd bijvoorbeeld één keer betaald en twee keer teruggevraagd. De constructie, die meerdere varianten kent, is bedacht door twee Duitse advocaten, maar werd al snel toegepast door een heel netwerk van banken, juristen en adviseurs.

De [CumEx-boom](#) in Duitsland vond plaats tussen 2005 en 2011.

Verschillende landen in Europa werden slachtoffer van de samenwerkende witteboordencriminelen. In totaal zijn er 1700 verdachten in beeld. Alleen al in Duitsland is naar schatting 35 miljard euro uit de schatkist geroofd met dividendstrippen, zoals de CumEx en CumCum-constructies in Nederland worden genoemd. Ook de Nederlandse schatkist moest eraan geloven: naar schatting 27 miljard euro heeft de fraude de Nederlandse staat gekost.

Nadat een oplettende Duitse belastingambtenaar in 2011 aan de bel trok, duurde het nog jaren voordat de hoofdrolspelers konden worden vervolgd. De betrokken advocaten, investeerders en banken bleven volhouden dat dividendstrippen legaal

is. Ze zouden gewoon handig gebruik maken van mazen in de wet. De Duitse regering liet in 2013 weten dat de CumEx-transacties illegaal zijn. Talloze invallen, doorzoekingen en rechtszaken volgden en in 2021 [stelde het Bundesgerichtshof](#) in hoger beroep onomstotelijk vast dat CumEx-transacties strafbaar zijn.

De bedenker van de CumEx-constructie, Hanno Berger (in de serie is het personage Bernd Hausner op hem gebaseerd), vluchtte al direct na de eerste inval in 2012 naar Zwitserland. Pas tien jaar later, begin 2022, kon hij worden uitgeleverd. Eind 2022 werd hij in Bonn tot acht jaar celstraf veroordeeld en in mei 2023 door de rechtbank in Wiesbaden in een andere zaak nog eens tot acht jaar en drie maanden. Zijn hoger beroep in beide zaken werd in 2023 afgewezen. Hij zit vast.

Zijn partner-in-crime Kai Uwe Steck (Sven Lebert in Other People's Money) kwam er genadig van af: hij trad op als kroongetuige en werd deze zomer (juni 2025) veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van een jaar en 10 maanden. Ook moet hij meer dan 23 miljoen euro terugbetalen aan de staat.

CumEx Files

In 2018 publiceerde een internationaal samenwerkingsverband van onderzoeksjournalisten de 'CumEx Files', waarin het uit de doeken doet hoe het netwerk opereerde. Het Nederlandse Follow the Money maakt ook deel uit van het onderzoekscollectief en [belichtte de Nederlandse kant](#). Het Duitse onderzoeksplatform [Correctiv](#) coördineerde het internationale onderzoek.

In 2021 volgde een tweede golf publicaties waarin de journalisten uit de doeken deden dat de fraude wereldwijd werd toegepast en in andere varianten nog steeds mogelijk was.

De rol van Scholz

2021 was ook het jaar dat de onderzoekscommissie van het deelstaatparlement in Hamburg begon. Toen de latere kanselier Olaf Scholz nog burgemeester was in Hamburg, werd de Hamburgse Warburg Bank een belastingschuld van vele miljoenen kwijtgescholden. De onderzoekscommissie onderzocht waarom dit gebeurde en of [Scholz daarbij betrokken was](#). De commissie wilde weten of er in de tijd dat Scholz burgemeester was (tussen 2011 en 2018), politieke invloed was op belastingzaken. Scholz heeft dit altijd ontkend. Wel is duidelijk dat hij een aantal gesprekken heeft gevoerd met de directeur van de bank, [Christian Olearius](#).

In januari van dit jaar was het Hamburgse onderzoek afgerond. De conclusie van

de SPD - de partij van Scholz - is dat er geen politieke beïnvloeding is geweest, de andere partijen zien wel sterke aanwijzingen maar geen bewijs van beïnvloeding door Scholz en zijn opvolger Tschentscher. Het onderzoek heeft wel opgeleverd dat de belastingdienst in de stad meer opsporingsambtenaren heeft gekregen.

Aanklaagster Anne Brorhilker

Het strafrechtelijke onderzoek naar betrokken banken zoals Deutsche Bank, Fortis, Santander en Duitse deelstaatbanken is nog steeds niet afgerond en een groot deel van het geld is nog niet terug. Het duurt hoofdaanklaagster Anne Brorhilker (Lena Birkwald in de serie) allemaal veel te lang. Zij heeft in 2011 als eerste ingegrepen toen ze de zwendel ontdekte. Vorig jaar nam ze ontslag bij justitie om in dienst te treden bij de stichting [Finanzwende](#). Die NGO wil de tegenhanger van de financiële lobby zijn en zet zich in voor eerlijker financiële markten.

Brorhilker stelde bij haar vertrek dat het bij financiële criminaliteit vaak gaat om daders met veel geld en goede contacten die moeten worden vervolgd door een zwak justitieel apparaat. Daardoor zijn de 'kleine spelers' de klos zijn en gaan de 'grote spelers' vrijuit. Volgens Brorhilker moet er bij justitie veel meer personeel komen voor de vervolging. Ook pleit ze voor een nationale instantie voor de vervolging van economische criminaliteit en belastingfraude. Later deze maand verschijnt haar boek: '[Cum/Ex, Milliarden und Moral](#)'.

Duitsland heeft rond 2016 de regels aangescherpt waardoor CumEx-fraude niet meer zo makkelijk is. Wie belasting terugvraagt, moet de aandelen minstens 45 dagen in bezit hebben gehad, schrijft [Follow the Money](#).

Om te zorgen dat de daders nog vervolgd kunnen worden, heeft minister van Financiën Lars Klingbeil deze zomer besloten dat de [bewaartermijn](#) voor documenten van banken en verzekeraars toch tien jaar blijft. Zijn voorganger Christian Lindner had die bewaartermijn vanaf 2026 verkort naar acht jaar.

Trailer Other People's Money:

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/65426/de-lange-nasleep-van-de-cumex-fraude>